

ከሆዶህ ጥሮህ ህህኔ
EDITORIAL

ԱՐՏԱԳԱՂԹ...

Գաղթականի ցուպ... կարօտ... «Վռունկ, ուստի կու գաս»...

Հայ ինքնութեան ոչ թէ հոգեհարազատ, այլ պիտի ըսէի անբաժան, եւ բաղկացուցիչ մաս է կարծես այս զսպանակը, որ մայրենի հողէն դուրս, հայրենիքէն հեռու կը նետէ անհատները:

Արդեօք տեսա՞՞ծ էք երբեւէ սերմնակալած բոյս մը, ինչպէս օրինակի համար «գունաւոր ծաղիկը» (*coleus rosa*), թէ ինչպէս կը յաջողի մայր բոյսէն հեռու նետել հասունցած հունտերը: Կարծես այս միեւնոյն յատկութիւնը խորապէս արմատացած ըլլայ հայու հոգիին խորքը:

Նոր երեւոյթ մը չէ, որ հայը դժուար կացութեան դիմաց որոշէ հաւաքուիլ եւ գաղթել, երթալ անյայտ ճակատագիրը դիմագրաւելու: Սխրագործութի՞ւնն պէտք է կոչել, թէ յուսահատութեան արդիւնք, ազատատենչ պոռթկո՞ւմ թէ փափկասիրութիւն, փախուստ դէպի հեշտ կեանք...

Պատասխան չունիմ, անկեղծօրէն խոստովանիմ: Սակայն երեւոյթն այնպիսին է, որ կարծէք հրաշէկ կաթսայի մէջէն դուրս չպրտուած եւ հեռուները նետուած միաւորներ ըլլան, որ սակայն, ուր ալ հասնին, միշտ ժրջանութեամբ կառուցած, կերտած, կազմակերպած, աչքի ինկած են իրենց յաջողութիւններով եւ ձեռքբերումներով ամէն բնագաւառէ ներս:

Արդեօք եղեմական սկիզբի հետ կապուած է այս եռը... «աճեցէ՛ք եւ բազմացէ՛ք եւ լեցուցէ՛ք երկիրը եւ տիրեցէ՛ք» (Մընդոց Ա, 28)... Եղեմաբնակ ժողովուրդին յատկանի՞շն է արդեօք, որ կանգ չ'առնեն մինչեւ օրս, եղեմական կեանքի երազանքով:

Ամէն մէկ հայ մէկ տիրակալ, ամէն մէկ հայ մէկ զօրավար, նախագահ, մասնագէտ եւ առաջնորդ...

Բայց եւ այնպէս, օտարութեան մէջ, դէպքերու բերումով, հայն ալ գիտէ սկսիլ ոչինչէն, ամենանուաստ գործերն ալ յանձն առնել, կը բաւէ որ ուրիշ հայեր չիմանան... այստեղ է սարսափելին, այստեղ է ամենադաժան իրականութիւնը: Արտագաղթածներէն ոչ մէկը երբեք պիտի չխոստովանի, որ հայրենիքի մէջ աւելի լաւ պայմաններ կային «մարդկային» կեանք ապրելու... եւ օտարի լուծին տակ, յանձն առնելով ամենախորշեցուցիչ ստորացումները, հրաժարելով ամենասրբազան արժէքներէն, ամենահարազատ սրբութիւններէն, խելամոլոր, կեանքի աւարտին կը յիշեն միայն «Կռունկ»ն ու «Տէր ողորմեա»ն, դուդուկի լալահառաչ ողբով:

«Ով հայ ժողովուրդ, քո միակ փրկութիւնը՝
քո միասնական ուժի մէջ է»:

(Եղիշէ Չարեմ)